

Tract. XI Exam. III.

Ad 5. dist. ant. sub iisdem terminis, ex opere operato, & operantis. Hinc idem actus potest esse venialiter malus, v. gr. factus propter vanam gloriam, & tamen per eum conferri gratia ex opere operato, hoc autem ei conveniet sub diversis rationibus. Nam quoad substantiam, seu ut libera voluntas est, sic est conditio requisita ad recipiendam gratiam; ut vero caret debita reverentia, est actus veritatis malus.

EXAMEN III.

De effectu Sacramentorum, qui est Character.

De quo S. Thom. q. 63. per 6. art.

Supponitur, quod Character sit effectus secundarius illorum Sacramentorum, à quibus imprimitur. Sicut ē contra gratia est effectus primarius.

QUÆRO I. Quæ, & cur non omnia Novæ Legis Sacramenta imprimit characterem?

XV. Resp. 1. Per quadam Sacra menta Novæ Legis imprimit à Deo character recipienti illa.

Ratio S. D. art. 1. est: Sacra menta Novæ Legis ad duo ordinantur, nimirum ad remedium contra peccata, & ad perficiendum animum in his, quæ pertinent ad cultum Dei secundum ritum Christianitatem: Sed quicunque ad aliquid certum deputatur, consequit ad illud consignari, sicut antiqui milites, qui adscribantur militi, solebant insigniri quibusdam characteribus corporalibus, quia deputabant ad aliquod corpore. Ergo cum homines per Sacra menta deputantur ad aliquod spirituale, pertinens ad cultum Dei, convenienter est, ut per ea insigniantur charactere spirituali.

In R. ad 3. S. Doctor dat disparitatem, ut Sacra menta veteris Legis non impresserunt characterem, nimirum quia non habebant in se spirituale virtutem, operantem ad aliquum spirituale effectum. Sufficiet ergo ibi corporalis circumcisio, quam Apostoli signaculum nominat ad Rom. 4.

Resp. 2. Per tria tantum Novæ Legis Sacra menta imprimit character, nimirum per Baptismum, Confirmationem, & Ordinem.

Ratio 1. S. D. art. 6. Sacra menta, in quibus imprimitur character, non reiterantur, eo quod Character sit indelebilis: Sed reliqua Sacra menta reiterantur, ut constat. Ergo.

Ratio 2. ib. in c. & ad 1. & ad 2. Licet per omnia Sacra menta homo sanctificetur, ac fiat particeps Sacerdotii Christi, ut percipiens aliquem effectum eius, non tam per omnia, sed per sola illarum homini specialiter consecratur, sed deputatur ad Divinum cultum per Ordinem quidem ad Sacra menta alias tradenda: per Baptismum, cum si omnium Sacra mentorum janua, ad ea recipienda: per Confirmationem, ad fidem fortiori, & constanter proficiendam. Ergo.

QUÆRO II. Quid est Character?

XXV. Resp. 1. Character est potentia physica. Et bene definitur à Thomisito: Quod sit potestas spiritualis ordinata ad ea, quæ sunt Divini cultus. Ita S. Th. art. 2. in c.

Ratio S. Thom. est: Character per Sacra menta imprimitur, in quantum per ea homo deputatur ad ea, quæ sunt cuius Christiani, qui consistit in recipiendo, aut tradendo Divina: sed ad utrumque horum requiritur quadam potentia, ad tradendum quidem potentia activa, & talis est Character ordinis, ad recipiendum vero potentia passiva, & talis est Character Baptismi; licet enim alia Sacra menta non recipiat ut quod, bene tamen ut quo, faciens hominem eorum capacem. Tandem Character confirmationis, licet passivè se habeat in recipiendo Divina auxilia, est tamen potentia activa ad fidem cum robore profitandam. Ergo.

Ad 2. dist. min. Ex modo, quo id præstatur ex vi Sacra menta Confirmationis; id est ex Charactere eius, neg. alio modo, conc. ant. & neg. conseq. Virtutes ergo illæ, ut Gonet explicat, actus ad propugnandum fidem necessarios resipciunt, ut habeant bonitatem moraliter intra proprium objectum, atque adeo determinate sub ratione boni. Ergo præter illas requiritur character Confirmationis ad propugnandum fidem sub ratione indiferentis, & abstrahendo à bene, vel male moraliter.

QUE-

Resp. 2. Hæc spiritualis potestas non est principialis, sed instrumentalis supernaturalis. Ita S. D. in c.

Ratio: Habere Characterem Sacra menti competit ministeris Dei ad actus supernaturales. Sed Minister habet se per modum instrumenti. Ergo.

Resp. 3. Character propriæ, seu directæ non est in genere, vel specie, seu in praedicamento, sed reducitur ad 2. speciem qualitatis, scilicet ad potentiam.

Ita S. Doct. ibidem.

Declaratur cum S. Thom. in Sd Contra in corp. & solutionib. argumentorum: Character est quid incompletum. Ergo non ponitur directæ. Deinde in prima specie qualitatis sunt dispositions (ex natura sua ciò transentes, Character vero est indelebilis, ut dicunt) & habitus, qui disponunt non solum ad substantiam operationis, sed etiam determinante ad modum, scilicet ad benè, vel male: quia habuit virtutem nullus utrum male, & habitus malitus nullus bene: Character autem non datur ad benè, aut male operandum; sed ab hoc abstrahit, & datur ad simpliciter operandum. Nam Sacerdos in peccato mortali vere consecrat; qui character sacerdotalem caret, non consecrat. Hinc licet Character habeat objectum bonum, subiectum tamen indeterminatum restringit, ut eo possit ut bene, vel male. Ergo In 3. specie qualitatis non sunt nisi passiones, ac qualitates sensibles, tales autem non est Character. In 4. specie est figura, quæ est quedam terminatio quantitatis, & propriæ loquendo non est nisi in rebus corporeis, in spiritualibus autem solum metaphorice.

Oppono: Character videtur esse merum ens, seu relatio rationis, nimirum relatio signi: quia est signaculum, vel solum solum denominatio extrinseca: sicut dum inter homines quis instituitur Judex cum potestate solum morali.

2. Potentia dat simpliciter posse, ut sine ea nullatenus possit elici actus, ut paret, in intellectu, & voluntate: Sed potest quis foriter confiteri fidem, eti si non sit confirmatus, nimirum opere virtutum fidei, religionis, fortitudinis, &c. Ergo.

Ad 1. neg. ont. Quia Character juxta Concilia, & SS. PP. est signum spirituale impressum animæ, quod de ente, vel relatione rationis, aut denominazione extrinseca non verificatur. Est autem disparity inter institutionem Iudicis ab homine factam, quia homo institutus Judicem supponit in eo idoneitatem, nec dat eam, adeoque intrinsecè eum non innaturat: minister autem Dei respectu Sacra mentorum, & actuum supernaturalium tam excellentium idoneitatem non habent, sed à Deo accipiunt, & sicut animus eius non est mere affectus, sed effectus, res ipsius bonitatem infundens, ita & instituens. Quo modo autem Character vocetur signum, explicat S. D. ad 4. dicens: Character habet rationem signi per comparationem ad Sacra mentum sensible, à quo imprimitur, sed secundum se consideratus habet rationem principi. Quod tandem non sit realis relatio signi, probat ad 3. inquires: Relatio, que importatur in nomine signi, oportet, quod super aliquod fundetur, relatio autem hujus signi, quod est character, non potest fundari immediate super essentialiter, & idem oportet aliquid ponit in anima, super quod fundetur talis relatio: & hoc est essentia Characteris. Hæc ibi. Ergo character non est in genere relationis.

Ad 2. dist. min. Ex modo, quo id præstatur ex vi Sacra menta Confirmationis; id est ex Charactere eius, neg. alio modo, conc. ant. & neg. conseq. Virtutes ergo illæ, ut Gonet explicat, actus ad propugnandum fidem necessarios resipciunt, ut habeant bonitatem moraliter intra proprium objectum, atque adeo determinate sub ratione boni. Ergo præter illas requiritur character Confirmationis ad propugnandum fidem sub ratione indiferentis, & abstrahendo à bene, vel male moraliter.

De Sacramentis in communione.

429

Quæro III. Character imprimitur indelebiliter? Et cuius subiecto? Ac quæ sunt eius munera? **XXVI.** Resp. 1. Character est perpetuus, & indelebilis. Ita S. D. art. 5.

Ratio ejus est: Character Sacralis est quædam participatio Sacerdotii Christi in fidelibus ejus, scilicet, sicut Christus habet plenam spiritualis Sacerdotii potestatem, ita fideles ejus ei configurantur in hoc, quod participanti aliquam spiritualem potestatem respectu Sacramentorum, & eorum, quæ pertinent ad Divinum cultum. Et propter hoc etiam Christo non competit habere characterem, sed potest Sacerdotii ejus comparatur ad characterem, sicut id, quod est plenum, & perfectum ad aliquam sui participationem. **Sub uno:** Sed Sacerdotio Christi est aternus, ut pater ex Psalm. 109. v. 5. Ergo omnis sanctificatio, quæ fit per Sacerdotium ejus, est perpetua re consecrata manente. Quod patet etiam in rebus inanimatis, nam Ecclesia, vel altaris consecratio manet semper, nisi destratur. **Sub uno:** Sed res consecrata per characterem, seu ejus subiectum, nimirum anima rationalis, & potentia intellectiva est perpetua, & incorruptibilis. Ergo & Character.

Resp. 2. Character manet in celo, & in inferno.

Declarat hoc S. D. ibid. ad 4. dicens: Quamvis post hanc vitam non maneat exterior cultus, remanet tamen finis illius cultus. Et ideo post hanc vitam remanet character, & in bonis ad eorum gloriam, & in malis ad eorum ignominiam. Sicut etiam militaris character remanet in milibus post adeptam victoriam, & in his qui vicevera ad gloriam, & in his qui sunt victi, ad ponam.

Ex quo solvitur hoc argumentum: Cessante fine cessat id, quod est ad finem: Sed post hanc vitam cessat finis characteris, scilicet cultus Divinus. Ergo. Vnde S. Th. ad 1. ubi explicat, cur gratia homini in hac vita detur delebiliter, & non character.

Ex quo sequitur, quod si Sacerdos mortuus resuscitetur, non esset rebaptizandus, nec reconfirmandus, nec reinordinandus. Conjuges tamen resuscitati essent deinceps copulandi, qui vinculum Conjugii morte solvitur, ut patet 1. Cor. 7.

Resp. 3. Licet essentia animæ sit subiectum remouendi Characteris, non tamen immediatum, & proximum, sed hoc est aliqua potentia animæ. Ita S. D. ad 4.

Ratio ejus est: Character est quoddam signaculum, quo anima insinuat ad suscipiendum, vel aliis tradendum ea, quæ sunt Divini cultus: Sed Divinus cultus consistit in quibusdam actibus, ad actus autem propriæ ordinantur potentia animæ, sicut essentia ordinatur ad usum communionalium, & militis characteris insinuantur, quasi ad militiam deputatis. Homo autem fidelis ad duo deputatur: Primo quidem, & principaliæ ad fructum glorie. Et ad eos insinuantur signaculum gratiae secundum illud Ezechielis 9. Signa Thau super frontes virorum gentium, & dolentium. Et Apocal. 7. Nolite nocere terra, & mari neque arboribus, quoduscumque signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum. Secundo autem deputatur quicunque fidelis ad recipiendum, vel tradendum alii ea, quæ pertinent ad cultum Dei: & ad hoc propriæ deputatur Character sacramentalis. Totus autem ritus Christianæ Religionis derivatur a Sacerdotio Christi. Et ideo manifestum est, quod Character sacramentalis specialiter est Character Christi, cuius Sacerdotio configurantur fides recensum sacramentales characteres, que nihil aliud sunt, quam quadam participatione Sacerdotis Christi, ab ipso Christo derivata. Hæc ibi S. Thom.

EXAMEN IV.

De causa principali, ac minus principali Sacra mentorum, ejusque ad recipientis intentione.

De quo S. Doct. q. 64. per 10. art. Et de Sacra mentorum numero, coramque ordine, quest. 65. per 4. art.

Quæro I. Sacra menta novæ Legis suntne omnino à solo Deo Christo instituta? Eorumque interiorē effectum operatum Christus ut homo? Item potuisse Christus potestatem, quam habuit in Sacra mentis, communicare Ministeris?

XVIII. R. 1. Solus Deus est omnium Sacra mentorum novæ Legis Institutio. Ita S. Th. q. 64. a. 2. in c.

Ratio 1. Ille solus est Sacra mentorum Institutio, qui eis dicit virtutem, & efficaciam: Sed hanc dedit solus Christus Deus homo. Ergo Min. prob. Virtus Sacra menti non est ab eo, qui uitat Sacra men-

& intentione ejus. *Subsumo*: Sed persona ministri non est pars intrinseca Sacramenti, sed causa efficiens. Ex-
go nec intentio. Pro quo

Nota, quod Concilium consulto utatur illo ter-
mino perficiuntur, & non ly componuntur, ad insi-
nuandum, quod diversimode loquuntur de illis tribus
ad Sacramentum requisitis, sic ut aliquae scilicet ma-
teria, & forma requirant ut partes intrinsecas, alia ut
connata necessaria extrinseca. Nam prior terminus,
scilicet ly perficiuntur, est universalis, & abstrahit a
perficiendo intrinseco, & extrinseco, de quo utroque
Concilium ibi egit: alter vero terminus, scilicet con-
ponuntur, tantum comprehendit partes intrinsecas.

Oppono: Quo posito ponitur, res, & quo abla-
to tollitur, hoc est de essentia rei; Sed sic est de in-
tentione ministri respectu Sacramenti. Ergo.

Disting. mod. Vei explico, eam esse veram, si eo
posito, vel ablato res ponatur, vel tollatur a pro-
prii, & per locum intrinsecum, ut ajunt: secundum si per
locum extrinsecum, vel a posteriori, vel solum ut per
conditionem necessarii requisitam; & hoc 2. modo
est de intentione.

Resp. 3. In ministro Sacramenti intentione habitua-
lis, vel interpretativa non sufficit, actualis est optima,
sed non necessaria; virtutis saltem necessario requiri-
tur, & sufficit. Ita probabilius Thomista.

Ratio 1. p. Christus Dominus instituit, ut actio
sacramentalis fiat homo, id est, ex delibera-
tione: Sed actio procedens ex intentione habituali non
fit modo humano, seu ex deliberatione, cum nullus
deliberatus actus voluntatis in eam influat, ut patet
supra Tract. 10. Exam. 5. n. 82. de Horis Canon. ex
descriptione eiusdem intentionis. Ergo.

Nota, quod à quibusdam Arboribus intentio vir-
tutalis, vel etiam generaliter interdum vocetur habituali-
lis, ut & ab ipso S. Thom. vocatur hic art. 8. ad 3.
si ergo sic accipiat, valet Sacramentum.

Pro 2. part. Not. intentionem interpretativam
varie accipi. *Primo*. Quidam eam vocant indirectam,
ut si quis aliquid velit in alio direxerit volito ut in
causa, v. gr. qui sit se in ebrietate habere consuetudinem
blasphemandi, & directe intendit ebrietatem,
is indirecte, & interpretativae censetur intendere blas-
phemiam. *Secundo*, ut explicata est, vocant in-
tentionem in causa; & interpretativam vero dicunt esse,
quam quis nec actualiter, nec virtualiter, nec habi-
tualiter haberet, sed dimitaxit haberet hanc condicione,
st in eius obiecto cognitione veniret, siveque
est conditionata: qualis intentione censetur esse in Ca-
tholico, qui tota vita nunquam habuit intentionem
actuali sensu suspicendi. Extremam Undicioneum; repente
autem sensibus privatur mortuus proximus, qui si casum
suum ante prescire, Sacramentum hoc ante peteret.

3. Sumitur, prout includitur in generali intentione
facienda, quod Christianum, vel Sacerdotem suum Ec-
clesia ministrum decet. Hoc notato.

Ratio 2. part. art. 2. Quocunque ex tribus modis
sumatur intentione interpretativa, non sufficit. Non pri-
mo: Quia etsi actio, vel prolatio verborum Sacer-
dotis ebrii, vel dormientis possit esse libera, vel voluntaria
in causa, cumque Christus ad rationem Sacra-
menti elevari potuisse, defacto tamen eam non elevavit;
tum ob reverentiam Sacramenti, tum ut Sacramenta à
ministro conficerentur cum moraliter certitudine, quae
nequit esse in somno, & ebrietate, cum loco materie
debita à ministro determinata potuisse ab alio substi-
tuti indebita. Hanc autem esse voluntatem Christi, col-
legimus ex consensu, & quotidiana Ecclesiae praxi.

Nec 2. modo: Cum enim illa intentione conditiona-
ta non existat, nec unquam exierit actu, sed solam
existet, nequit influere in actionem liberatam, &
humanam, ut est actio sacramentalis.

Nec 3. modo: Quia intentione confusa manens talis,
non potest influere in actionem humanam particu-
larem: Sed illa intentione generalis est confusa. Ergo.
Dixi, manens talis, ad insinuandum, quod sufficit
intentione generalis per particularem determinata, v. g.

intendo in hoc actu facere quod facit vera Ecclesia.
Porro an intentio interpretativa sufficit in recipiente
Sacramentum, patet infra n. 36. R. 4.

*3. & 4. Pars patent ex dictis de horis Canonis
loco paulo supra citato.*

QUÆR. IV. Requiritur ad valorem Sacra-
menti, ut minister intendat facere actum formaliter
ut sacramentalem, vel sufficiente exteriori tantum ver-
ba proferre, sive serio, sive jocosè, ac materialiter ad
formam conjungere, seu materialiter illum actum fa-
cere, mentaliter enim annulando?

XXXIII. Resp. Probabiliter est, quod primum ne-
cessario requiratur, & secundum non sufficit ad va-
lore Sacramenti.

Ratio: Conc. Flor. in decreto Eugenii, & Tridi-

Sess. 7. Can. 11. decernit, Si quis dixerit, in mi-
nistris, dum Sacramenta conficiunt, non requiri inten-
tionem saltem faciendo quod facit Ecclesia, anathema-
ti. *Subsumo*: Sed intentio faciendo quod facit Ecclesi-
a, est intentio faciendo Sacramentum, seu actiones
externas ut formaliter sacramentales, & non merè ma-
terialiter. Ergo Sacramentum formaliter ut tale debet
esse obiectum intentionis ministri. Prob. min. Nomini-
ationis faciendo, quod facit Ecclesia, vel quod
Christus instituit, Concilia requirunt illam intentionem,
nam quan negabunt Hæretici, quos Concilia ibi im-
pugnant: Sed Hæretici non negabunt intentionem
faciendo actum sacramentalem materialiter, quem Ec-
clesia facit, sed faciendo formaliter ut tales. Ergo.

Nota, inter propositiones ab Alessandro VIII.

demandatas num. 28. esse hanc: Valet Baptismus colla-
tum a ministro, qui omnem ritum externum, for-

manique baptizandi observat, intus vero in corde
suo apud se resolvit: Non intendo quod facit Ec-
clesia.

Eadem est mens S. Thom. hic art. 8. ad 1. di-
centis: Instrumentum inanimatum non habet aliquam

intentionem respectu effectus, sed loco intentionis est
mous, quo moverunt à principali agente, sed instru-
mentum animatum (sicut est minister) non solum mo-
veret, sed etiam quodammodo moveat seipsum, in
quantum sua voluntate moveat membra ad operandum.

Et ideo requiritur ejus intentio, qua se subiecti
principali agenti, ut scilicet intendat facere quod facit
Christus, & Ecclesia. Hac S. D. item hic art. 10. claus-
re ait: intentio Ministeri potest perverti dupliciter:

uno modo respectu ipsius Sacramenti, puta, cum ali-
quis non intendit Sacramentum conferre, sed deri-
soriis aliquid agere, & talis perversitas tollit veritatem
Sacramenti, præcipue quando suam intentionem
exterior manifestat. Hec ibi. Quia verba satis clara
sunt. Quando ergo S. Thom. hic art. 8. ad 2. &
in 4. dist. 6. quæst. 1. art. 2. q. 1. ad 2. dicit, non re-
quirit intentionem mentalis, sed sufficiere expressio-
nem intentionis per verba ab Ecclesia instituta: ibi

S. D. vult contra aliquos DD. non esse necessaria
intentionem mentalis expressum, seu in actu
signari, explicatum supra loc. cit. de Horis Canon.

sed sufficiere mentalis implicatum, seu in actu exer-
cito; qui si suscipiunt potest esse moraliter certus,
& sic de veritate Sacramenti anxietatem depone-

nisi contrarium exterius per verba formam exprimatur.

XXXIV. Oppona 1. Innocentius IV. ait, ad Bap-
tismi valorem non requiri, quod baptizans gerat in
mente facere quod facit Ecclesia. Et Nicolaus L. à
Bulgari consulens de iis, qui baptizati fuerant à quo-
dam Iudeo, de quo dubitabatur, an esset Christianus,
vel Paganus, respondit, si debita forma baptizati
erant, non esse rebaptizandos. Ubi nulla sit men-
tio interne intentionis. Et S. Chrysostomus, hom. 85. in
Joan. ait: Non est justum propter alterius malitiam
ad salvatis nostra Sacra-menta cum fide accedentes offi-
ciari, id est, damnum pati, exposita autem sententia
id sequitur, nimur multos pueros proper intentio-
ne retentionem à malo Ministro in baptizan-
do factam (uti in Gallis accidisse scribiru) Deo at-
ternum privari.

De Sacramentis in communione.

gani, ad maiorem Ecclesie, & Sacramentorum des-
pectum, intendebant facere quod Christiani facere
solent.

Ad 3. dist. cons. Ergo non requiritur intentio
ut causa valoris, seu institutivæ, conc. ut conditio
tine qua non, vel executivæ, negatur. Patet ex dic-
tis ad Quæsti. 3. R. 2. Item sufficit applicatio forma-
tum ad materiam, sed formaliter iuxta Christi institu-
tionem, & ut est sacra ceremonia, conc. materialiter,
& in esse ente, negatur.

Ad 4. datur prima distinctio mox data. Aliud est
de Sacramento jam confecto, v. gr. Eucharistie, nam
post confectionem a ministro nullatenus amplius pen-
det.

Ad 5. dist. mai. Instrumentum inanimatum, conc.
mai, animalium, & liberum, neg. maj. Et sic disti-
nctio, neg. cons. Eodem modo distinguuntur hac pro-
positio: actio non perfectum secundum intentionem
instrumenti, sed agentis principalis. Item hoc ins-
trumentum nihil agit praeter actum externum. Vide
verbis S. Thom. adducta ad probandum sententiam
nihil, ac liberum, & inter inanimatum, quod sci-
licet primum, etiam moveat seipsum, id est, aliquam
sui partem, nimirum cetera membra per voluntatem,
quos actus voluntatis potest elicere ut causa principalis,
attamen ejus intentionem respectu Sacramenti Deus
vult ut conditionem sine qua non, sed respectu Sacra-
menti ut talis homo per se est instrumentum.

Huc Responsioni duo opponi possunt. 1. Ser-
vus est instrumentum animatum sui domini; sed li-
cet servus interius non consentiat contractui, ex domi-
ni mandato per eum facto, tamen subsistit. Er-
go. 2. Si quis confiteatur per interpretem, aut Ma-
trimonium contractu Procuratore, subsistit Sacra-
mentum, & contractus, licet illi nihil intendant,
nisi exteriora verba, & tamen sunt instrumenta
principia. Ergo.

Pro solutione Nota, quod servus possit se du-
pliciter habere. 1. Ut præcisè referens voluntatem do-
mini, & in hoc sensu min. est vera, & servus ha-
bet se, ac si esset instrumentum inanimatum. 2. Ut
operis subsistens ejus arbitrio sit à domino commis-
sa, & hoc modo se habet ut instrumentum animatum,
& sic se habet minister in Sacramento. Unde Trid.
ait absolutio non est nullum ministerium, sed adin-
tar actus judicialis. Porro interpres respectu Matrimoni-
i, & Procurator respectu Matrimonii, sunt instrumenta animata prioris generis, nec sunt
ministri illorum Sacramentorum.

Ad 6. neg. min. Possunt enim habere, & cen-
sunt eam habere; si vero ex malitia eam non ha-
bent, nihil facient. Ceterum si Hæretici habent
hanc intentionem, intendendo facere, quod facit Ec-
clesia Christi, sed non quod Ecclesia Romana, vale-
ret Sacramentum, qui posterior intentio priorem non
destruit, nec sibi contrariantur formaliter; sed solum
materialiter; qui falso existimat ex privato errore,
Ecclesiam Romanam errare.

Ad 7. neg. conseq. Quia illi contrahentes habent
generalem intentionem faciendo, quod Christus ins-
tituit, quam si non habent, nec Sacramentum, nec
contractum faciunt.

Ad 8. neg. min. Vel enim illa Episcopi protesta-
tio fit ad terrorem tantum, vel ea facta, si nullum
indignum inventat, elicit absolutum intentionem
Ordinum confertur.

Ad 9. neg. min. Quia habet intentionem genera-
lem faciendo, quod facit Ecclesia.

Ad 10. dist. ant. Quem nec implicitè, nec expli-
cite intendit, neg. non explicitè, bene tamen impli-
cite, conc. ant. Qui enim explicitè vult causam, im-
plicitè vult effectum.

Ad 11. Concedo totum; sed dico, quod defi-
ciente interna intentione ministri materia, & forma
debitè non applicentur, nec actus rite exerceatur,
consequenter causa prima ad Sacramenti valorem non

concurrit, nec Sacramentum subsistit.

Ad 12. dist. maj. ex R. ac Oppono n. 32. ante R. 3. Vel neg. maj. Quia bonum ex integra causa, malum vero ex quocumque defectu. Sicut ergo non valet, Minister per solam formam sine materia non potest Baptismum conferre. Ergo omissendo solam formam non potest eum annulare; ita similiter. Quia facere Sacramentum est de genere bonorum, illud auferre est de genere malorum.

QUÆRÒ V. Intentio introducendo novum ritum in Ecclesiam, invalidatne Sacramentum?

XXXV. Ante R. vide not. positum n. 32. immedia-

te ante R. 1.
Resp. Minister adhibens materiam, & formam legitimam, cum intentione faciendo, quod facit Ecclesia, etis privata sua intentione intendat ab Ecclesia inducere novum ritum ab Ecclesia non toleratum, sed odio habitum, verum conficit Sacramentum, si illum ritum in forma non explicit: si verò eum in forma exprimat, ut inde falsitas forma sequatur, & genuinus sensus a Christo intentus desistatur, tunc Sacramentum non conficit, non ex defectu intentionis, ac si nimurūm non possit haberre intentionem Ecclesie, sed ex defectu formæ.

Ratio 1. p. De Fide est, tunc verum confici Sacramentum, quando adest debita materia, forma, & minister Sacramenti cum intentione faciendo, & Matrimonium actus contrahendum.

Resp. 2. Sufficit, quod intentio in R. 1. requi-

sat ut voluntaria simpliciter, nec obest, quod sit se-

cundum quid involuntaria.

Declaratur: Si quis per vim, & violentiam sim-

pliciter talis cogereat ad recipientem Sacramentum

consistens in usu, invalidè recipetur, & ex Eucharis-

tia nullum recipere fructum. Si tamen quis per me-

rum gravem illud recipere, valor Sacramenti subsis-

teret. Quia metus gravis non tollit voluntarium sim-

pliciter (uiu violentia) sed solum secundum quid, ut patet supra Tract. 2. Exam. 1. n. 13. Excipitur Ma-

trimonium, quod metu gravi intutum est nullum, ut patet in suo loco. Item Ordo ex gravi metu suscep-

tus, validus quidem est, & Charakterem imprimit,

sic tamen ordinatus non obligabitur ad servandam continentiam, nisi postea ratificet. De quo plura ali-

Ratio 6. Si aliqui adulto usu rationis capaci merè

negativè se habent, id est, neque volenti, neque

nolenti impenderetur Sacramentum, v. gr. Baptis-

m, nec Sacramentum, nec vi illius gratiam re-

ciperetur.

Ratio est: quam dant Nugno noster, & Cabrera:

quia si nunquam volunt Sacramentum suscipere, ita

neque virtualem habeat intentionem, simpliciter lo-

quendo est nolens; omnis enim adulitus rationis capax

notabiliter, & interpretativa hanc habet voluntati-

tem, ut de sua persona sine proprio consensu in re

grave non disponatur.

Quod non habentibus usum rationis possit da-

ri, vel denegari Eucharistia, tractat S. D. 3. p.

quæst. 80. art. 9. De quo vide infra Tract. 12. Exam.

4. n. 36.

QUÆRÒ VII. Mali Ministri conficiuntur vera

Sacramenta, & licetne ex ab illis petere? Ipsi vero

peccantia ea conficiendo?

XXVII. Resp. 1. Mali seu in peccato mortali ex-

istentes Ministri, v. g. infideles, heretici, excommu-

nicati, degradati, suspensi, &c. vera conficiunt

Sacramenta, dummodo adhibeant omnia, que sunt

de necessitate Sacramenti. Ita S. Thom. hic art. 9.

Ratio: Tum qui in primis de Baptismo its Chris-

tus voluit, quia est Sacramentum summa necessitatibus

ad patientium, & Nobilis est agere quam pati, ut

habet axioma: sed minister est agens, recipiens vero

qua talis solum est patiens. Ergo licet in Ministerio

semper requiratur intentio, que sit principium ac-

tus humani, non tam in recipiente. Excipitur Sa-

cramentum Penitentia, & Matrimonii, ut patet in

propria, sed Christi, per probitatem vita: vero non

consistitur in ratione instrumenti, sed per motionem Dei. Ergo.

Ex quo sequitur, ab impio neminem quidem posse mundari ex opere operantis, benè tamen ex opere operato, non principaliter, benè tamen instrumentaliter: & Baptismata Hæreticum non esse quidem vera veritate fructus, puta, si extra casum necessitatis recipiantur ab illo, quia sic fit contra prohibitionem Ecclesiæ in re gravi, & peccatum committitur, eti sit verum Sacramentum veritate valoris. Quavis enim Hæretici non sint instrumenta conjuncta, benè tamen separata: nam etiam distribuens Eucharistiam, (que, & idè vocatur tremendum Mysterium) specialiter representat personam Christi, cui proinde debet conformari. Unde S. Thom. in 4. dist. 24. q. 1. art. 3. q. 5. ad 4. sit, quicunque exhibet se in aliquo actu in ministrum Ecclesiæ, mortaliter peccat, si nimirum in mortali eius perficiat. Vide verba S. Dionysii relata à S. Thom. hic art. 6. in Sed Contra. 5. Idem probabiliter dicitur de Subdiacono, & Diacono in mortali sua officia peragentibus. Quia illa concernunt materiam gravem, sicutque sacramentalia, seu ad Sacramentum Eucharisticum confectionem prope accedunt, & vel maximè Diaconatus, qui est ultima dispositio ad Sacerdotium. Unde Greg. X. cap. ult. de Temporibus ordinandorum dist. 33. sub intermissione divini Iudicii prohibet hujusmodi in suscipiendis Ordinibus ministri. Vide plura de hoc infra in proprio loco Tract. 15. Exam. 4. num. 35.

Oppone: Nullus debet reddi perplexus: sed si ma-

lii ministri in Sacramentis peccent, fuit perplexi, nam

si sint tales ex officio, tenentur ea ministrare, & non

possunt statim a peccato se liberare. Ergo.

Ad hoc S. D. art. 6. ad 3. art: ille qui est in pec-

ato mortali, non est perplexus simpliciter, si ex of-

ficio ei incumbat Sacramenta dispensare, quia potest

penitentia simpliciter, & licet ministri: non est

aumentum inconveniens, quod si perplexus supposito quo-

dam sollicit, quod velit manere in peccato. Hec ibi.

Sed hoc oritur ex propria malitia. Pro cuius majori ex-

piatione.

Quærò VIII. Ut Minister Sacramenti non pec-

cat, qualis in eo requiriatur, & sufficit dispositio?

XXXVIII. Resp. 1. Ante Sacramentum confectionem

(si Eucharistiam excipias) non est necessario præmit-

tenda confessio, licet id sit de cons.

Ratio: Qui nullum de hoc extat præceptum sive

divinum, sive humanum. Quod tamen de Eucharis-

tia extat (puta, si sit copia Confessarii) in Trid. sess.

13. cap. 7. de Eucharistia, verba illa S. Pauli, Pro-

bet autem scriptum homo, & sic de pane illo edat, &c.

exponente de probatione per confessionem sacramen-

talem, & absolutionem, quantumvis, quis sibi videa-

tur constituta.

Ex quo sequitur, quod Sacerdos in mortali celeb-

brans duplex peccatum committit, unum confiden-

ti, alterum sumendo, fore, & tertium, sibi ipsa-

Eucharistiam dispensando. Quia tamen tria non

est opus, seu specialitas ad id consecratus, & deputa-

tus: & de eo intelligitur data resolutio. Alterum est nece-

ssitatis, seu non ex officio, nec specialemente consecratus,

& nec excusatur, v. gr. Eucharistiam levans ex loco

irreverenter, baptizans sive Sacerdos, sive Laicus sine

solemnitate in necessitate, Conjugis in mortali con-

trahentes, qui tamē mortaliter peccant Sacramentum

recipiendio, & non confundendo: quia non sunt ad id

specialiter consecrati. Nec peccat Sacerdos in morta-

li assistens matrimonio, quia non est minister eius.

Resp. 2. Quo excellentius Sacramentum in morta-

li administratur, ex gravis peccatur; unde proba-

bilitas est, ex exprimendum, quale fuerit Sacra-

mentum.

Ratio: Quia est irreverentia notabiliter gravior.

Resp. 3. Gravissimus est ministrare Sacramentum in

gravioribus, & pluribus peccatis; sufficit tamē con-

fidere, se tale Sacramentum ministrasse in mortali,

ni si sit in peccato, vel peccatis gravissimis, & validē ex-

pliicandum, quia tunc sollem peccavit confundendo.

Dixi, si sit copia Confessarii. Hinc excusatur

(si tamē contritionem elicet) Parochus, qui hodie

(vel quia festum est, vel pro praesente defuncto)

tenetur celebrare, proximus autem Confessarius est

id distans, ut si enim accedit, debeat cum scandalo

sacramenti plus solito differe, vel sanitem suam peni-

tiitleries exponeat vel si sit infirmus, vel si sit itineris difficultas, temporis brevitas, vel adiut aliae

graves molestiae, iudicio prudentum excusantes. Quae

quam generalis Regula potest notari circa distan-

tiam Confessarii; certa enim statu non potest pro

omni esse, sed pendet a prudenti arbitrio. Si Paro-

chos habeat Sacellum, tenet ille confiteri, si alium

non habeat, & hoc, eti cum eo rixas habuerit, cum

que suum hostem existimet, nisi iniurictia esset tam-

Tract. XI Exam. IV.

gravis, ut ex ea fractionem sigilli Confessionis prudenter timere possit. Quod est rarum. Si Sacerdos ad altare ante consecrationem recordetur peccati mortalis non confessi, & sine scandalo discedere non possit, sufficit eliceret contritionem. Plures causas ad propositionem vide Tract. 12. Exam. 4. n. 32.

XXXIX. Resp. 2. *Sacerdos, si defectu Confessarii in mortal (de quo tamen constitutus fuit) necessitate urgente absque praecita confessione celebravit, quam prius munus confiteatur. Ita statuit, & loquuntur Triad, loco paulo supra citato.*

In his verbis difficultas est circa *quamprimum* quod nulli intelligent, ut sit idem, ac *suo tempore*, alli *intra triduum*, alli *antequād iterum celebret*, alli esse solem consilium non praeceptum: sed tuimus, & probabilius est, esse praeceptum grave, & ly *quamprimum* esse idem, ac *prima occasione*, quam ille Sacerdos peracto Sacro opportune tenetur quædere. Hinc ab Alexandre VII. damnata sunt haec Propositiones n. 38. Mandatini, Tridentini, factum Sacerdotio sacrificant ex necessitate cum peccato mortali, confitendi *quamprimum*, est consilium, non praeceptum. Et n. 39. Illa particula *quamprimum* intelligitur, cum Sacerdos suo tempore confiteatur. An dictum Tridentini praeceptum etiam obliget Laicos, vel Sacerdotes more Laiorum communicantes, vel Missam ab alio coepit compleentes, vide R. 5. loco citato ex Tract. 12.

XL. Resp. 3. Ad illa Sacramenta (praeferre Eucharistiam sine novo peccato conficiendam) non sufficit atritio cognita, nec tamen necessaria, & sub praecepto requiri contrito in se vere talis, sed suffici contrito existimata. Confessio vero, si sit copia Confessarii, soluta est de consilio.

Ratio 2. p. Juxta dicta minister in sanctitate debet conformari agenti principali, scilicet Deo: sed homo non sanctificatur per attritionem, præserit cognitam ut talem. Ergo.

Ratio 2. p. Aliquam obligare ad contritionem in se tales, est intolerabile, & infinitos causat scrupulos: cum contrito non possit naturaliter cognosci: vel certe homini dat occasio naturaliter judicandi se esse in gratia.

3. & 4. Post sequuntur ex dictis.

Oppono coram, in quo subito quis vocatur ad ministrandum Sacramentum Poenitentie moribundo, ut vix habeat tempus elicendi contritionem.

Resp. *Eadem* in eo casu teneri ad contritionem. Quia contrito cum sit actus spiritualis à potentia spirituali nimis à voluntate elicitus, potest haberi in instanti, aut saltem brevissima temporis mora, ob quam brevissimum temporis non tollitur potentia ad contritionem, licet eam faciat difficilem, difficultas autem non tollit obligationem, si præceptum absolute impleri possit ceteris paribus.

QUÆRERO IX. Scisne dare aliquam rationem congruentiam, cut in Nova Lega nec plura nec pauciora sint Sacraenta quam septem? Et quis inter illa ordo, ac preeminentia? Quæ necessitas eorum? Quæ differentia?

XI. Dixa in titulo, *aliquam rationem congruentiam*; nolo enim hic cum Hæretici inter controversiam de septenario Sacramentorum numero, utpote qua ad intentum hujus operis non spectat. Unde ad 1. p. Quæsiti.

Resp. 1. Ratio à priori est voluntas Christi, sed Ratio congruentia est, quam dat S. Thom. hic q. 65. art. 1. in c. Christus Sacraenta instituit ut causas instrumentales vitæ spiritualis ad perficiendum hominem, tum in se, tum in ordine ad alios, juxta ritum Religionis Christianæ: sed ad hoc sunt septem necessaria. Ergo Min. declaratur ex analogia vita spiritualis ad corporalem. Nam in vita corporali homo prius generatur, seu incipit esse, & vivere: cui in vita spirituali correspondet Baptismus, per quem homo spiritualiter regeneratur, & accipit primum esse, ac primam vitam spirituali. In vita corporali homo augetur, & ad perfectam quantitatem perducitur, cui

in vita spirituali correspondet *Confirmatio*, per quam homini datur virtus, & robur spirituale. 3. In vita corporali homo nutritur, & huic correspondet Eucharistia. 4. In vita corporali homo per medicinas liberatur ab infirmitatibus corporis, & huic respondet Poenitentia liberans hominem ab infirmitatibus animæ, numerum peccatis. 5. In vita corporali homo per alia remedia liberatur à reliquo morbi, & restituatur integræ sanitati, & huic in vita spirituali correspondet Extrema Unctio, qua sublatis peccatorum reliquiis, homo restitutus pristinae sanitati spirituali. Et hisce perficitur homo in seipso. In ordine ad alios perficitur, vel accipiendo potestatem regendi multitudinem, & huic in vita spirituali correspondet Ordo, quo confert potestas spiritualis super populum Christianum. Vel perficitur in ordine ad alios, populum propagando, cui in vita spirituali correspondet Sacramentum Matrimonii, quo populus fidei augetur. Ergo.

XLII. Resp. 2. Ordine generationis, & per se Sacraenta nova Legis se ita precedunt, ut mox explicatum fuit.

Et colligit ex Analogia vite spiritualis ad corporalem. Dixerit *per se*, quia per accidentem bene sumitur Eucharistia, uti & Poenitentia, ante Confirmationem, non tamen ante Baptismum, qui est omnium Sacramentorum iunctio: item aliquando deponit Poenitentia, & Eucharistia post Extremam Unctionem, morbo diuersus durante. Quod Ordo, & Matrimonium sunt postrema, est quia, ut at S. Thom. art. 2, sicut unum est prius quam multitudine, ita Sacraenta, quia ordinantur ad perfectionem unius personæ, procedunt ea, quia ordinantur ad perfectionem multitudinis. Matrimonium autem ponitur post Ordinem, eo, quod minus participat de ratione vite spiritualis, ad quam ordinantur Sacraenta.

XLIII. Resp. 3. Loquendo de dignitate, Sacraenta Eucharistia simpliciter est potissimum inter alia Sacraenta. Ita S. D. art. 3.

Ratio sive 3. Tum quia in eo substantialiter continetur ipse Christus, in aliis autem Sacraentis continetur solum quedam virtus instrumentalis participata a Christo. Tum etiam, quia alia Sacraenta ordinantur ad Eucharistiam, ut ad finem; Ordo ad eam consecrandam, Baptismus ad recipiendam; in quo etiam perficitur aliquis per Confirmationem, ut non vereatur se subtrahere a tali Sacramento: per Poenitentiam autem, & Extremam Unctionem, preparatur homo ad dignè sumendum Corpus Christi. Matrimonium salem sua significacione attingit Eucharistiam, in quantum significat conjunctionem Christi, & Ecclesiae.

Hic igitur difficultas circa hoc, quod dicit S. Th. hominem per Extremam Unctionem disponi ad Eucharistiam, cum tamen hec deus infirmis ante illam. Sed sensus est: quia virtute Sacraenti Poenitentiae remittuntur peccata. Extrema Unctio autem tollit earum reliquias, id est præviè recipiendo hac Sacramenta, anima infirmi disponitur ad percipiendum fructum Eucharistie. Hinc, & antiquitus Extrema Unctio conferbante Communionem, quod & de facto licetum est: quod autem de facto non semper id fiat, est, quia non superest tempus aut occasio, nam nullus potest dari Extrema Unctio, quibus non potest dari Eucharistia, ut experientia testatur.

Nota, quod Eucharistia non conferat primam gratiam, sicut Baptismus, non est propter ejus imperfectionem, sed ob perfectionem: quia excellens sicut in subiecto prærequirit maiorem dispositionem, adeoque, & statim gratia.

XLIV. Resp. 4. Necessitatem Sacramentorum S. D. art. 4. in c. explicit, dicens: *Necessarium respectu finis (de quo nunc loquimur) dicunt aliquid dupliciter, uno modo, rite quo non potest haberi finis, sicut clavis est necessarium rite humanae, & hoc est simpliciter necessarium ad finem. Alio modo dicitur necessarium id, sive quo non habetur finis ita convenienter, sicut equus ne-*

De Sacramentis in commun.

necessarium est ad iter. Hoc autem non est simpliciter necessarium ad finem. Primo igitur modo necessitatis sunt tria Sacraenta necessaria: duo quidem persone singulare, Baptismus quidem simpliciter, & absolute, Poenitentia autem supposito peccato mortali post Baptismum, Sacramentum autem Ordinis est necessarium Ecclesia, quia ab illo non est Gubernator, populus corret, ut dicitur Propt. 11. Sed secunda sunt necessaria alia Sacraenta: nam Confirmatio quadammodo servit Baptismum, Extrema Unctio Poenitentiam: Matrimonium vero Ecclesia multitudinem per propagationem convertat. Hæc s. Thom.

Oppono: Sicut de Baptismo dicitur, nisi res renatus fuerit, & c. ita de Eucharistia Joan. 6. Nisi manducaveritis, &c. non habebitis vitam in vobis. Ergo sunt pars necessitatis.

Ad hoc S. D. ibidem ad 2. ait illud verbum Domini intelligent est de spirituali manutencione, & non de sola sacramentali: ut exponit S. Aug. super Joan. tr. 26. & 27. tom. 9. De quo infra plus. Tr. 12. Ex. 1. n. 4.

XLV. R. 5. Sacraenta specie differunt penes effectus suis primarios, nimirum gratias Sacramentales, quas per se causant.

Declarator: Baptismus causat gratiam regen-sationem, Confirmatione roborantem, Eucharistia nutrientem, seu cibantem, Poenitentia somontem; Extrema Unctio reliquias peccatorum abstergent; Ordo causat gratiam, que ministrum idoneum facit ad peragendam Sacra Officia in Ecclesia. Matrimonium causat gratiam, quia Conjugum animi onus per amorem, & quia juventus ad onera Matrimonii portanda, & ad Ecclesiam fidem multiplicandam corporaliter, & spiritualiter.

XLVI. Resp. 6. Variaz adhuc sunt differentiae inter nova Legis Sacraenta. 1. Aliqua consistunt in actu, seu in actione transiente, ut sunt omnia præter Eucharistiam, quia sola consistit in se permanente, postquam consecratio transit, nimirum in speciebus consecratis. 2. Aliqua sunt inalterabiles, nimirum tria, quæ characterem imprimunt; alia iterantur, sed Matrimonium nonnius defuncto uno conjugi. 3. Aliqua sunt Sacraenta mortuorum, alia vivorum, ut explicantur est in Ex. 2. n. 19. Not. 3. 4. Alia necessaria, alia non necessaria, ut declaratur est in R. 4. 5. Alla formata, alia informata, sibi nomine forma non intelliguntur essentialis forma Sacramenti, sed effectus nimirum gratia, que per Antoniom sicut *formam*, *decor*, & pulchritudine animæ, quæ deficiente, illa coram Deo manet informis vel deformis. Sacramentum ergo formatum est, quod non solum suscipitur validè sed etiam licite, & cum fructu, seu effectu. Informè est, quod est quidem validum, sed proper obiceo peccati non causat gratiam. Hoc de aliis Sacramentis præter Poenitentiam facile capitur, quia in Sacramento Poenitentie ipsi actus Poenitentis sunt dispositio ad gratiam, & partes essentiales ejus. Cujus effectus patet infra in proprio loco.

XLVII. Resp. 7. In quois Sacramento tria sunt consideranda. 1. Id quod est *Sacramentum tantum*, nimirum quod significat (scilicet gratiam) & non significatur, v. gr. abluto cum verbis in Baptismo. 2. *Res tantum* nimirum id, quod significatur, & non significatur, & est gratia. 3. *Res*, & *Sacramentum simul*, quod significatur, & significatur, & est v. g. Character in illis Sacramentis, quæ eum imprimunt) qui significatur per ablutionem, & significatur gratiam.

Declarator de quovis Sacramento. De Baptismo jam dictum est, & clare docet S. Thom. hic q. 66. art. 1. in corp. Eodem modo dicendum est de aliis duabus Sacramentis Characterem imprimentibus, ut actio, in qua consistunt, si Sacramentum tantum, Character res, & Sacramentum simul; gratia res tantum. In Eucharistia Species consecrata sunt Sacramentum tantum, quia significant gratiam: Corpus & Sanguis Christi res, & Sacramentum simul, quia significant gratiam, & significatur à Speciebus. In Poenitentia

Sacramentum tantum sunt actus externi penitentis, quia significant gratiam: res, & Sacramentum simul est dolor interius, qui ab actu extero significat gratiam. In Extrema Unctione Sacramentum tantum est Uncio sub prescripta verborum forma: res & Sacramentum simul est quidam animi hilaritas, seu interna devo-tio, quæ ab illo non est Gubernator, populus corret, ut dicitur Propt. 11. Sed secunda sunt necessaria alia Sacraenta: nam Confirmatio quadammodo servit Baptismum, Extrema Unctio Poenitentiam: Matrimonium vero Ecclesia multitudinem per propagationem convertat. Hæc s. Thom.

Oppono: Sicut de Baptismo dicitur, nisi res renatus fuerit, & c. ita de Eucharistia Joan. 6. Nisi manducaveritis, &c. non habebitis vitam in vobis. Ergo sunt pars necessitatis.

EXAMEN V.

De Baptismo, ejus Ministro, necessitate, subiecto, & effectu.

De quo S. Thomas, q. 66, utque ad 69, includit.

Q. UÆRO I. Quid est Baptismus? Quando instituuntur?

LXVIII. Resp. 1. Baptismus physicè sumptus, seu in quantum est compositum ex materia, & forma, ut partibus physicis sive quasi physicis, definitur à S. Thom. hic q. 66. art. 1. in c. ex Mag. Sent. quod sit abluto corporis exterior facta sub prescripta verborum forma. Sumpit verò metaphysicè, seu ut constat ex genere, & differentia, definitur, quod sit Sacramentum regenerationis, seu Sacramentum. Nova Legis, ad spiritualem hominum regenerationem à Christo institutum.

Ratio patet ex Legibus bona definitionis.

Resp. 2. Christus Baptismum instituit ante suam Passionem, nimirum quando in Jordane baptizatus est. Ita S. Th. q. 66. art. 2.

Ratio S. D. est: Tunc videatur aliquod Sacramentum institui, quando accepit virtutem producendi suum effectum, scilicet gratiam: sed hanc virtutem Baptismus accepit, quando Christus fuit baptizatus, teste S. Augustino dicente: *Ex quo Christus aquæ immersitus, ex eo omnium peccata abluit aqua.* Et hoc factum est ante passionem.

Ratio patet ex Legibus bona definitionis.

Resp. 3. Christus hanc institutionem non fecit, aliquem in actu exercito baptizando, sed in actu signatio-ri, ejus materiali designando, & ad gratiae productionem consecrando, formam Baptismi Discipulis tradendo, non quidem eam publice exprimendo, sed vel privatim docendo, vel tradendo in figura SS. Trinitatis Patris & Filii & Spiritus S. qui erant præsentes in signo visibili, nimirum Pater in voce, quæ dicebatur: *Hic est Filius meus dilectus: Filius in carne: Spiritus S. in specie Columba.*

Oppono. Communiter dicitur, quod omnia novæ Legis Sacraenta fluenter in latere Christi pendentes in Cruce, & habeant efficaciam ex Passione Christi. Ergo.

Ad hoc dist. ant. Vel quod substantiam, vel quod ultimam suam perfectionem, virutem, & efficaciam, conc. Omnia quoad substantiam, neg. Hic vero sermo est de Baptismo quoad substantiam. Unde S. Th. q. 66. art. 2. ad 1. ait: *Baptismus etiam ante Passionem habebat efficaciam à Christi Passione, in quantum eam prefigurauit, altera tamen, quam Sacraenta veteris Legis.* Nam illa erant figuræ tantum, Baptismus autem ab ipso Christo virtutem habebat justificandi, per cujus virtutem ipsa etiam Passio salutifera fuit. Hec ibi. Baptismus ergo tunc significabit Passionem Christi in fieri, & exhibendam, sic tamen, ut actualiter Christi merita jam operarentur in illo. Et ad 3. ibid. ait: *Quod illa Christi verba ante Passiōnem ad Nicodemum dicta, nisi quis renatus fuerit ex aqua,*